

**Andreea Drăghici**

---

**Protecția juridică a drepturilor copilului**

*Prezenta lucrare a fost elaborată avându-se în vedere literatura juridică, practica judiciară și actele normative apărute până la data de **1 septembrie 2013**.*

**Andreea Drăghici**

**Protecția juridică  
a drepturilor copilului**

**Universul Juridic**  
București  
-2013-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2013, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin  
**S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul  
scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI  
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI  
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL  
ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României  
DRĂGHICI, ANDREEA**

**Protecția juridică a drepturilor copilului / Andreea Drăghici. -  
București : Universul Juridic, 2013**

**Bibliogr.**

**ISBN 978-606-673-246-8**

**341.231.14**

**REDACȚIE:** tel./fax: **021.314.93.13**  
tel.: **0732.320.666**  
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

**DEPARTAMENTUL** tel.: **021.314.93.15**  
**DISTRIBUȚIE:** fax: **021.314.93.16**  
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

**[www.universuljuridic.ro](http://www.universuljuridic.ro)**

*Alexandrei mele cu toată dragostea...*

**Partea I**  
**DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI**  
**RECUNOSCUTE COPILULUI**

---

# Capitolul I

## DESPRE SITUAȚIA JURIDICĂ A COPILULUI

### Secțiunea 1

#### ***Analiză a noțiunii de copil în legislație și doctrină***

#### **1.1. Definiția copilului și a copilăriei în legislația internă și supranațională**

Definirea exactă a termenului de copil are importanță practică prin prisma faptului că anumite dispoziții legale ce reglementează instituții juridice cu aplicare în materia protecției copilului stabilesc măsuri în funcție de vârsta sau de anumite elemente ale statutului civil, cum ar fi: starea de sănătate, statutul civil – căsătoria/divorțul, antrenarea răspunderii în dreptul penal. Calificarea persoanei fizice ca adult sau copil este determinată de analiza capacității civile și a personalității juridice mai ales pe fondul noilor reglementări impuse de Codul civil actual<sup>1</sup>.

Din punct de vedere etimologic, termenul de „copil” vine de la latinescul *infans* ce înseamnă „care nu vorbește”. *Infans* latin era ceea ce acum numim un copil mic de vârstă. Astăzi, termenul de copil are un sens mult mai larg, fiind definit de Convenția Organizației Națiunilor Unite<sup>2</sup>. Astfel, Convenția<sup>3</sup>

---

<sup>1</sup> Legea nr. 287/2009, publicată în M. Of. nr. 511 din iulie 2009, republicată în M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011, modificată prin Legea nr. 60/2012.

<sup>2</sup> F. Dekeuwer-Défosse, *Les droits de l'enfant*, Éditions PUF, Paris, 1991, p. 3. Este sensul pe care îl utilizăm, semnalând că pragul de vârstă nu este unul absolut: în anumite privințe încetăm să fim copii mai devreme. Dar putem fi copii și mai târziu, peste această vârstă (spre exemplu, anumite măsuri de protecție specială pot să dureze până la 25 ani).

<sup>3</sup> Adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 29 noiembrie 1989 și ratificată de România prin Legea nr. 18/1990, publicată în M. Of. nr. 314 din 13 iunie 2001.

definește în art. 1 copilul ca fiind „orice ființă umană sub vârsta de 18 ani, exceptând cazurile când legea aplicabilă copilului stabilește limita majoratului sub această vârstă”.

În același sens se pronunță și art. 4 lit. a) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului<sup>1</sup>, care definește copilul ca fiind „acea persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani și nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, în condițiile legii”. Prin urmare, rezultă că trebuie îndeplinite cumulativ două condiții, anume: persoana să nu fi împlinit vârsta de 18 ani și persoana să nu fi dobândit capacitate de exercițiu. Conform art. 38 alin. (2) C. civ., persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani.

În funcție de cele două condiții existente în legislația internă, suntem în măsură să apreciem asupra capacității civile a copilului și să determinăm începutul și mai ales sfârșitul aplicării dispozițiilor legale care privesc direct statutul de *copil*.

În acest sens trebuie să ne raportăm la art. 28 C. civ. care în alin. (1) recunoaște capacitatea civilă tuturor persoanelor, stabilind că orice persoană are capacitate de folosință și, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, capacitate de exercițiu. Așa cum s-a afirmat<sup>2</sup> în dreptul actual, orice persoană are personalitate juridică prin simplul fapt al existenței sale, fără ca acest lucru să îi fie conferit ca urmare a existenței discernământului. Prin urmare, deși lipsit de discernământ, ca urmare a unei prezumții legale, copilului i se recunoaște calitatea de subiect de drept, putând participa, în măsura în care legea îi permite, la viața social-juridică.

Existența discernământului este esențială însă pentru definirea exactă a termenului de copil. Legiuitorul prezumă că,

---

<sup>1</sup> Publicată în M. Of. nr. 557 din 23 iunie 2004, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2005.

<sup>2</sup> F.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei, *Noul Cod civil, comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 31.

la 18 ani, persoanele dobândesc discernământ, ca urmare a deplinei maturizării psihice, dobândind implicit capacitatea deplină de exercițiu. Este de fapt momentul la care încetăm a mai discuta despre copil și asistăm la apariția majorului cu toate manifestările pe care le presupune pe plan juridic acest statut. Nu este însă mai puțin adevărat că anumite legi speciale pot păstra în continuare și peste această limită de vârstă anumite efecte începute în perioada minorității, spre exemplu obligația de întreținere a minorului care se află la continuarea studiilor superioare sau menținerea dreptului la pensie de urmaș a acestuia<sup>1</sup>. Acest fapt nu presupune însă că în această perioadă mai putem vorbi despre copil în sensul conferit de Convenția din 1989 și Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Regula inserată în art. 38 alin. (2) C. civ. comportă și excepții în sensul în care ne interesează, și anume pierderea statutului de minor înainte de dobândirea majoratului. Excepțiile sunt prevăzute expres de lege. Astfel, Codul civil se referă, pe de o parte, la dobândirea capacității depline de exercițiu ca urmare a încheierii de către minor a unei căsătorii (art. 39), iar, pe de altă parte, ca urmare a încuviințării de către instanța de tutelă (art. 40). Putem astfel afirma că excepțiile pot avea ca sursă fie legea (și în concret actul căsătoriei), fie o hotărâre judecătorească. În primul caz se vorbește de emanciparea minorului prin căsătorie, iar în al doilea caz despre emanciparea judecătorească a acestuia<sup>2</sup>.

Art. 272 alin. (1) C. civ. fixează vârsta matrimonială la 18 ani, atât pentru bărbat, cât și pentru femeie, stabilind însă ca excepție posibilitatea minorului care a împlinit vârsta de 16 ani

---

<sup>1</sup> C. Nenu, C. Aleca, *Dreptul securității sociale*, Ed. Universității din Pitești, 2010, p. 23.

<sup>2</sup> C.M. Crăciunescu, D. Lupașcu, *Emanciparea minorului în reglementarea noului Cod civil*, în *Pandectele Române* nr. 9/2011, p. 29.

de a încheia valabil o căsătorie cu îndeplinirea cumulativă a condițiilor cerute de lege. Efectul principal al acestui act este dobândirea capacității depline de exercițiu. Acest lucru presupune că minorul căsătorit poate din acel moment să își exercite drepturile și obligațiile singur prin încheierea valabilă de acte juridice civile. În privința sfârșitului capacității de exercițiu a minorului căsătorit, Codul civil face referire numai la cazul în care căsătoria a fost anulată, stabilind pentru soțul care a fost de bună-credință la încheierea acesteia posibilitatea menținerii capacității depline de exercițiu cu toate efectele pe care aceasta le presupune. *Per a contrario*, soțului de rea-credință nu i se acordă același regim.

În privința interpretării textului art. 39 alin. (2) C. civ., se impun două precizări. Prima vizează cauzele ce pot atrage nulitatea căsătoriei încheiate de către minor, legea făcând referire în text doar la „căsătoria anulată”, de unde s-ar trage concluzia că textul nu se aplică în cazul desființării căsătoriei pentru cauze de nulitate absolută. Suspiciunea ar putea fi însă rezolvată de existența condiției bune-credințe a unuia dintre soți, fapt care duce la conturarea instituției căsătoriei putative.

A doua precizare care s-ar impune se referă la faptul că legiuitorul nu face referire (în contextul pierderii capacității depline de exercițiu) la desfacerea și încetarea căsătoriei minorului înainte de atingerea pragului prevăzut de art. 38 alin. (2) C. civ. Acest lucru presupune că, în caz de divorț și de încetare a căsătoriei, minorul își păstrează capacitatea deplină de exercițiu, așa cum se susține și în literatura de specialitate<sup>1</sup>.

Capacitatea de exercițiu anticipată recunoscută judiciar este o inovație a Noului Cod civil, fiind reglementată ca excepție de la regula dobândirii majoratului la 18 ani. Art. 40 din Codul civil prevede posibilitatea ca, pentru motive temeinice, instanța de

---

<sup>1</sup> F. Ciorăscu, A. Drăghici, L. Olah, *Dreptul familiei și acte de stare civilă*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2005, p. 140.